

До пенсії залишається шість місяців і двадцять вісім днів. Уже років зо п'ять я веду цей щоденник – книгу прибутків та видатків свого життя. Але чи справді мені потрібне те дозвілля? Ні, кажу я собі, – не дозвілля, а право робити, що забажаю. Наприклад? Поратися в саду. Воно й незле для активного недільного відпочинку – порушити сидячий спосіб життя, та ще й захиститися потайки від артриту, який спіткає мене напевно, – але щодня поливати, боюся, таки не подужаю. Може, тоді на гітарі грати? Мені би сподобалося. Тільки це жалюгідно – вивчати сольфеджіо в сорок дев'ять років. Писати? Виходило б добре, принаймні листи вдаються в мене цікаві. А далі що? Я уявляю собі анотацію про «варті уваги здобутки майже п'ятдесятилітнього автора», і від самої лиш думки нудить. Я ще іноді почувуюся наївним і невинним (тобто, знаючи за собою вади юності, не можу похвалитися жодною з її переваг), та права хизуватися цим ніхто мені не давав. У мене була кузина – заміж так і не вийшла; вона, коли готувала десерти, подавала їх, усміхаючись меланхолійно, дитинно, як замолоду впадала коло свого жениха – мотоцикліста, що потім розбився на одному з наших «поворотів смерті». Вона пристойно вдягалася – цілком відповідно до своїх п'ятдесяти трьох років, – була розважлива й стримана, тільки та її усмішка личила двадцятирічній дівчині зі свіжими вустами, гладенькою шкірою і пружними литками. Сумно було дивитися на неї, хоча на глум її ніхто не брав, бо обличчя в неї було приємне й добре. Стільки слів – і все, щоб сказати, що я не хочу бути смішним.

п'ятниця, 15 лютого

Щоб якось відбути час у конторі, змушую себе не думати, що скоро вже й на свободу. Інакше пальці судомить, і круглі букви, якими я виводжу заголовки, виходять нерівні та кривобокі. Почерк — одна з найбільших моїх переваг як службовця. Та й, коли вже на те, деякі букви я залюбки вимальовую — велику «М», наприклад, чи малу «б». Часом навіть на новий лад. Я можу стерпіти механічну, рутинну роботу: те саме переписуєш по тисячі разів, підсумки підбиваєш — і видно, що все як слід, і помилок не потрібно вишукувати. Так я не виснажуюся, бо можу міркувати про інше й навіть мріяти (самому собі чого б не сказати правди?). Я наче розпадаюся на дві окремі сутності, протилежні та незалежні: одна свою роботу знає, досконало опанувавши всі її тонкощі й заковики, розуміючи, що та куди, — а інша мріє палко й відчайдушно: сумна душа, яка, проте, прагнула, прагне й завжди прагнутиме розради, і байдуже їй, куди біжить перо й що виводить на папері синім чорнилом, яке вже місяців за вісім почорніє.

Мене в роботі рутинна задовольняє. Нестерпно інше — нові завдання, дивні вимоги примарної ради директорів, яка переховується за актами, наказами та різдвяними преміями: негайно подати аналітичне зведення, довідку чи підрахунок ресурсів. Тоді обидві мої половини мусять робити те саме, я більше не можу думати, про що забажаю, а спину й шию, наче недбалий шов, прогризає втома. Що мені до планованого прибутку в рубриці «Поршневі болти» за друге півріччя передостаннього звітного року? Що мені до ефективного способу зниження поточних видатків?

Сьогодні добрий день — сама рутинна.

понеділок, 18 лютого

Жодне з трьох моїх дітей не схоже на мене. По-перше, всі вони рішучіші, енергійніші, аніж я, ні в чому не сумніваються. Естебан – найбільш відлюдькуватий. Не знаю, хто його дратує, але дратується він повсякчас. Мене поважає начебто, але цього ніколи не скажеш напевне. Хайме я, мабуть, найбільше люблю, хоча зрозуміти його непросто. Він тямущий, розумний, проте, здається, не завжди чесний. Між нами пролягає межа. Іноді я боюся, що він ненавидить мене, іноді думаю, що обожнює. Бланка бодай у чомусь на мене схожа: така ж сумна, а хоче радити. І своє особисте життя так ревно оберігає – ніколи жодними труднощами не поділиться. Вона здебільшого вдома сидить і, певне, почувується рабинею. Це ж їй доводиться прибирати за нами, варити нам їсти і прати одяг. З братами вона іноді сходить мало не на істерику, хоча сама й угамується, і їх заспокоїть. Десь потайки, може, вони одне одного й люблять, але в любові між братами та сестрами завжди є дрібка звичного взаємного невдоволення. Ні, не схожі вони на мене. Навіть з лиця. У Бланки й Естебана очі, як в Ісабель. Хайме успадкував її чоло й вуста. Що подумала б Ісабель, побачивши їх тепер – активних, заклопотаних, дорослих? Чи краще сказати – що подумав би я, побачивши тепер Ісабель? Смерть – гидомирна штука, надто для живих. Я мав би пишатися: сам з трьома дітьми дав раду! А я не пишаюся, я втомився. Пиха – для тих, кому ще тридцяти нема. Я мусив дати раду, щоб уникнути нищівної зневаги, яку суспільство приберігає для бездушних батьків. Нічого іншого не залишалось, тільки встояти. Так мало бути, і тут нема чим тішитися.

вівторок, 19 лютого

Так тоскно стало мені о четвертій годині, так порожньо, що довелося скинути люстриновий піджак¹ і повідомити відділ кадрів, що я йду в Республіканський банк, переказати гроші. Брехня це все. Я просто не міг більше бачити ту стіну перед моїм столом — страшну стіну, яку заповонила лютнева сторінка календаря, присвячена Гойї. Як опинився Гойя в нашій старій конторі з імпорту автомобільних запчастин? Не знаю, що зі мною сталося б, якби я лишився, як бовдур, дивитися в той календар. Мабуть, закричав би, чи в мене стався б звичний напад алергії, чи поринув би я з головою в незаймані сторінки гресбуха, бо знаю вже, що напруження не конче мусить прорвати греблю. Іноді все завершується принизливою та безпорадною покорою обставинам, їхньому різноманітному й нестерпному тиску. А проте я люблю себе переконувати в тому, що не можна допускати зривів, і триматися треба непохитно, а рівновагу втрачати — гріх. Тоді й тікаю, як нині, палко волюючи і простору, і свіжого повітря, і хтозна, чого там іще. Нехай я часом і не йду далеко, а вмощуюся в кав'ярні біля вікна й дивлюся, як по вулиці миготять гарні жіночі ніжки.

Я пересвідчився, що в робочі години місто змінюється. Я знаю Монтевідео службовців: о пів на дев'яту приходять вони на роботу, обідають о дванадцятій, о пів на третю вертаються після обіду, а потім ідуть додому о сьомій. Добре мені знайомі їхні пітні напружені лица, їхні квапливі непевні кроки. А це — зовсім інше Монтевідео: місто свіжих пань, які виходять надвечір, байдужі, напахчені, щойно скупані, безтурботні й веселі; мамусиних

¹ Люстриновий піджак у першій половині ХХ ст. був традиційним атрибутом дрібного службовця. (Тут і далі — прим. перекл.)